

TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN TIETOSUOJASELOSTE

Laatimispvm: 26.6.2023

Tietosuojaseloste sisältää ne tiedot, jotka tulee kertoa tutkittaville käsiteltäessä henkilötietoja tieteellisessä tutkimuksessa sekä käsittelytoimista tehtävän selosteen tiedot. Informointivelvoitteesta säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) artikloissa 12–14 ja käsittelytoimista tehtävästä selosteesta artikkelissa 30.

Tietosuojaselosteessa kuvataan henkilötietojen käsittely ja sillä osoitetaan, että tutkimuksessa noudatetaan tietosuojalainsäädäntöä. Tietosuojaseloste voi toimia myös pohjana tutkittaville annettavan informaation laatimiseen.

1. Tutkimuksen nimi

Lobbaus Suomen kunnissa: Poliittinen vaikuttaminen ja paikallisdemokratian tulevaisuus

2. Tutkimuksen rekisterinpitäjä ja yhteystiedot

- ☒ Täydentävän rahoituksen sopimustutkimus/hanke.

Itä-Suomen yliopisto, PL 1627, 70211 Kuopio, puhelinvaihte 0294 45 1111, sähköposti: kirjaamo@uef.fi

- ☐ Perusrahalta tai henkilökohtaisella apurahalla tehtävä tutkimus

[Tutkija tai tutkimusryhmä on rekisterinpitäjä, jos tutkimusta tehdään perusrahalta tai tutkijan henkilökohtaisella apurahalla siten, että kyseessä ei ole yliopiston sopimustutkimus, ei tehdä oikeuksiensiiirtoja ja tutkija/tutkimusryhmä omistaa tutkimusdatan. Kirjaa tähän tutkijan/tutkimusryhmän nimi ja yhteystiedot]

- ☐ Opinnäytetyö (kandidaatti- tai pro gradu -tutkielma, väitöskirja)

[Opinnäytetyön tekijä on lähtökohtaisesti itse rekisterinpitäjä, ellei opinnäytetyö ilmesty selkeästi osana jotain tutkimushanketta, jolloin hankkeen rekisterinpitäjä toimii myös opinnäytetyön datan rekisterinpitäjänä. Kirjaa tähän opinnäytetyön tekijän nimi/nimet ja yhteystiedot]

- ☐ Yhteisrekisterinpitäisyys

3. Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Hankkeen toteutuksesta vastaa monialainen tutkimusryhmä. Hankkeen yhteistyökumppaneina toimivat Kuntaliitto ja oikeusministeriö.

4. Tutkimuksen ohjaaja, vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Hankkeen vastuullisen johtajana toimii professori Emilia Korkea-aho.

5. Tutkimuksen suorittajat

Hankkeen toteutuksesta vastaavat hankkeen vastuullisen johtajan lisäksi seuraavat tutkijat: Kaisa Kurkela, Salla Mikkonen ja Jenni Spännäri. Lisäksi hankkeeseen palkattavat tutkimusavustajat tukevat tutkijoita hankkeen toteutuksessa.

6. Tietosuojaavastaavan yhteystiedot

Tietosuojaavastaavan nimi: Helena Eronen, Yliopistokatu 2, 80100, tietosuoja@uef.fi

7. Yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa

Tutkimuksesta vastaava henkilö: Professori, Emilia Korkea-aho, yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta, oikeustieteiden laitos, 050 571 9980, emilia.korkea-aho@uef.fi

8. Tutkimuksen luonne

☒ Kertatutkimus

☐ Seurantatutkimus

9. Tutkimusaineiston säilyttäminen, hävittäminen tai arkistointi

Tutkimusaineiston säilytysaika tutkimustarkoituksessa (käyttötarkoituksen mukainen säilytysaika):

Tutkimuksen kesto on 1.6.2023-31.3.2038, sisältäen aineiston keruun, analysoinnin, julkaisujen kirjoittamisen, julkaisemisen ja validointiajan.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen:

- ☒ Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto hävitetään
- ☐ Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto arkistoidaan
 - ☐ ilman tunnistetietoja
 - ☐ tunnistetiedoin

10. Mikä on henkilötietojen käsittelytarkoitus?

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on tieteellinen tutkimus suomalaisten kuntien poliittista arjesta ja demokratiasta, erityisesti kunnissa tapahtuvasta poliittista vaikuttamista ja lobbauksesta. Tutkimuksen tarkoituksena on lisätä tutkimukseen perustuvaa ymmärrystä suomalaisen kuntatason lobbauksen käytännöistä ja sen eduista sekä sokeista pisteistä osana kuntademokratiaa. Lisäksi tutkimuksessa kartoitetaan kuntatasolla demokratian, lobbauksen ja osallisuuden yhteyksistä.

11. Millä perusteella henkilötietoja käsitellään?

Henkilötietojen käsittely edellyttää aina laista löytyvää käsittelyperustetta. Tässä tutkimuksessa käsittelyperuste ^Q on:

- ☒ yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö, tarkemmin:
 - ☒ tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
 - ☐ tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
 - ☐ yleisen edun mukaisen viranomaistehtävän suorittaminen
- ☐ rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:
- ☐ rekisteröidyn suostumus ^Q
- ☐ rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen säädökset:

Tutkimuksessa käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia henkilötietoja tai rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja ^Q. Niiden käsittelylle tarvittava erityisperuste on:

- ☒ yleisen edun mukainen arkistointitarkoitus, tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi
- ☐ rekisteröidyn nimenomainen suostumus
- ☐ tärkeä yleinen etu koskeva syy lainsäädännön nojalla
- ☐ kansanterveyteen liittyvä yleinen etu

12. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää?

Hankkeessa kerätään tutkittavista nimi, ikä, nimenmukainen sähköpostiosoite, sukupuoli, nykyinen työtehtävä, työskentelykunta, kolme aiempaa työtehtävää, työkokemus vuosina, tutkittavien ääni tutkimushaastatteluja nauhoitettaessa (suostumus haastattelun alussa nauhalle). Lisäksi tutkittavien poliittinen mielipide, uskonnollinen vakaumus, ammattiliittoon kuuluminen tai seksuaalinen suuntautuminen voi tulla ilmi tutkimuksen aikana, mikäli tutkittavat jakavat tämän tiedon tutkimushaastattelun tai havainnoinnin aikana. Tutkittavilla ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietoja vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

13. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään?

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

- ☒ Suoraan tutkimukseen osallistuvilta
 - ☒ Haastattelu
 - ☐ Videointi
 - ☒ Sähköinen kyselylomake (Webropol, Redcap tai vastaava)
 - ☐ Postissa lähetettävä kyselylomake
 - ☒ Muu tapa, mikä: osallistuva etnografinen havainnointi kunnissa
- ☒ Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja: Kuntaliiton rekisterit, Tilastokeskus

☒ Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja, osallistuminen on vapaaehtoista

14. Tietojen siirto/luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tutkimuksen aikana ei siirtoja tutkimusryhmän ulkopuolisille tutkijoille.

Tutkimushaastattelujen litterointiin käytetään ulkopuolista palveluntarjoajaa, jonka kanssa tehdään tietosuojasopimus ja ohjeistetaan henkilötietojen käsittelyssä Itä-Suomen yliopiston ohjeistuksen mukaan.

15. Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tutkimuksen aikana henkilötietoja ei siirretä tai luovuteta EU:n tai ETA:n ulkopuolelle.

16. Automatisoitu päätöksenteko

Automatisoidulla päätöksellä tarkoitetaan henkilön tiettyjen ominaisuuksien arviointiin tarkoitettua päätöstä, joka tehdään ainoastaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ja josta aiheutuu rekisteröidylle oikeudellisia vaikutuksia tai joka muuten vaikuttaa häneen merkittäväällä tavalla. Esimerkkejä automatisoidusta päätöksenteosta ovat mm. luottokelpoisuuspäätökset ja profilointi. Rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta automatisoidun päätöksenteon kohteeksi.

Tieteellisessä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyä ei käytetä osallistujia koskevaan päätöksentekoon.

17. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tutkimuksen osalta on tehty eettinen ennakkoarviointi:

- ☐ Kyllä
Puoltavan lausunnon antanut tutkimuseettinen toimikunta:
- ☒ Ei

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot on suojattu seuraavasti:

- ☒ käyttäjätunnuksella ☒ salasanalla ☐ käytön rekisteröinnillä ☐ kulunvalvonnalla (fyysinen tila)
- ☐ muu tapa, mikä:

Pseudonymisointi ja anonymisointi:

Tieteellisessä tutkimuksessa on tarpeellista säilyttää tutkimusaineistot, jotta tutkimustulokset voidaan verifioida ja jo kerätyt tutkimusaineistot voidaan käyttää jatkotutkimukseen ja uusiin tieteellisiin tutkimuksiin. Tutkimusaineistot anonymisoidaan tai pseudonymisoidaan aina, kun se on mahdollista. Tutkimustulokset julkaistaan siinä muodossa, ettei yksittäinen henkilö ole yleisesti tunnistettavissa. Erityistapauksissa esim., kun haastatellaan kuvataiteilijoita heidän teoksistaan, voi olla perusteltua ilmaista tekijät. Tässä tutkimuksessa:

- ☐ Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja)
- ☒ Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisointi)
 - ☒ Tunnisteellisuuteen voi palata koodiavaimen avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja
 - ☐ Aineisto analysoidaan käyttäen vain epäsuoria tunnistetietoja
- ☐ Aineisto sisältää vain epäsuoria tai pseudonyymejä tunnistetietoja
- ☐ Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Suojatoimet arkaluonteisten tietojen osalta:

- ☒ Tutkimussuunnitelma
- ☒ Tutkimuksen vastuuhenkilö, kuka: Emilia Korkea-aho
- ☒ Henkilötietoja käsitellään ja luovutetaan vain tutkimustarkoituksiin ja toimitaan siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille
- ☐ Tutkimuksen osalta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi

18. Tutkimukseen osallistuvan oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Rekisteröidyllä on tietosuojasetuksen mukaan oikeus:

- saada tietoa henkilötietojen käsittelystä, ellei laissa ole erikseen säädettyä poikkeusta
- tarkastaa itseään koskevat tiedot
- oikaista tietojään
- poistaa tietonsa (ei sovelleta, jos käsittelyperuste on lakisääteinen tai yleisen edun mukainen tehtävä)
- rajoittaa tietojensa käsittelyä
- vastustaa tietojensa käsittelyä, jos käsittelyperuste on yleinen tai oikeutettu etu
- pyytää itse toimittamiensa henkilötietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen, jos käsittelyperuste on suostumus
- peruuttaa antamansa suostumus
- henkilötietojen oikaisua/poistoa/käsittelyn rajoitusta koskeva rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi (rekisteröity voi sallia automaattisen päätöksenteon suostumuksellaan)
- tehdä ilmoitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä

Rekisteröity voi käyttää oikeuksiaan ottamalla yhteyttä tutkimuksen yhteyshenkilöön tai tietosuojavastaavaan. Lisätietoja rekisteröidyn oikeuksista antavat tutkimuksen yhteyshenkilö ja/tai tutkimuksen tietosuojavastaava.

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Tutkimukseen osallistuvan oikeuksista poikkeaminen on tarpeen ja perusteltua, jos tutkimuksella on yleisen edun mukaiset tarkoitukset ja tutkimukseen osallistuvan oikeudet todennäköisesti estävät tarkoitusten saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti ja tällaiset poikkeukset ovat tarpeen näiden tarkoitusten täyttämiseksi.

- ☒ Rekisteröidyn oikeuksista ei poiketa tässä tutkimuksessa

Seuraavista rekisteröidyn EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista oikeuksista tullaan todennäköisesti poikkeamaan tässä tutkimuksessa:

- ☐ Rekisteröidyn oikeus saada tietoa henkilötietojen käsittelystä (informointivelvoitteesta voi poiketa tieteellisessä tutkimuksessa tietosuoja-asetuksen art. 14 kohdan 5b perusteella, jolloin tulee tehdä tietosuojan vaikutustenarviointi sekä saattaa tutkimuksen tiedot julkisesti saataville)
- ☐ Rekisteröidyn oikeus tarkistaa itseään koskevat tiedot
- ☐ Rekisteröidyn oikeus tietojensa oikaisemiseen
- ☐ Rekisteröidyn oikeus käsittelyn rajoittamiseen
- ☐ Rekisteröidyn oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä

Perustelut rekisteröidyn oikeuksista poikkeamiselle:

Seuraavat suojatoimet on toteutettu tässä tutkimuksessa, jotta tutkimukseen osallistuvan oikeuksista voidaan poiketa:

- ☐ Tutkimustiedote on saatettu julkisesti saataville ja tutkimuksesta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi (poikettaessa tutkittavien informoinnista)
- ☐ Henkilötietojen käsittely perustuu tutkimussuunnitelmaan
- ☐ Tutkimuksella on vastuuhenkilö tai siitä vastaava ryhmä
- ☐ Henkilötietoja käytetään ja luovutetaan vain historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka muuta yhteensopivaa tarkoitusta varten sekä muutoinkin toimitaan niin, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille
- ☐ Tutkimuksessa käsitellään ns. arkaluonteisia tietoja ja siitä on tehty vaikutustenarviointi, joka on toimitettu tietosuojavaltuutetun toimistoon ennen käsittelyn aloittamista (poikettaessa tarkastus-, oikaisu-, rajoittamis- ja vastustusoikeudesta)